

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин
та безпеки бізнесу

Протокол № 10 від 07.02.2025

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛЮ



**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ
РІШЕНЬ**

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	<i>усі</i>
Спеціальність	<i>усі</i>
Освітній рівень	<i>третій (освітньо-науковий)</i>
Освітня програма	<i>усі</i>

Статус дисципліни	<i>вибіркова</i>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>українська</i>

Розробник:
к.е.н., доцент

Ганна ІВАЩЕНКО

Завідувач кафедри
міжнародних
економічних відносин
та безпеки бізнесу

Ірина ОТЕНКО

Харків
2025

ВСТУП

Підвищення динаміки та нагромадження інформаційних зв'язків призводить до зростання невизначеності при прийнятті управлінських рішень. Такі обставини обумовлюють необхідність оптимізації збору, збереження та обробки аналітичних даних.

Зважаючи на це надзвичайно важливо здобути вміння формувати технології обробки аналітичних даних, які дозволять структурувати економічну інформацію, адекватно обирати метод для проведення оцінки та аналізу ефективності діяльності підприємства та підвищити рівень обґрунтованості прийняття стратегічних рішень на підприємстві.

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти професійних компетентностей щодо орієнтування в сучасному спеціалізованому інформаційному просторі щодо збору, обробки, відображення аналітичних даних та адекватного вибору і використання аналітичного інструментарію для прийняття стратегічних рішень.

Завдання дисципліни полягають у наданні здобувачам знань, умінь та навичок:

- аналізувати базові мікро- та макроекономічні моделі, сучасні макроекономічні підходи до аналізу економіки, принципи поведінки економічних суб'єктів в умовах глобального середовища;

- ведення аналітичної діяльності в сфері міжнародних економічних відносин;

- вибору необхідного інструментарію для проведення дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг.

Об'єктом навчальної дисципліни є аналітична діяльність в сфері міжнародних економічних відносин.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні положення інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття рішень в сфері міжнародних економічних відносин.

Самостійна робота має бути організована таким чином, щоб була можливість у здобувачів глибинно засвоювати основні положення навчальної дисципліни, формувати здатності опановувати ефективні технічні прийоми і методи аналітичних досліджень, обґрунтовувати управлінські рішення щодо пошуку внутрішніх невикористаних резервів міжнародних компаній. Така робота має показати здатність здобувача самостійно працювати з економічною літературою, застосовувати отримані теоретичні знання при виконанні практичних та лабораторних завдань, робити узагальнення і висновки, надавати пропозиції з використання потенційних можливостей підприємства на зовнішніх ринках.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Критично мислити, узагальнювати й аналізувати явища та проблеми, які вивчаються, приймати ефективні рішення на основі сучасних методів прийняття рішень, логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері міжнародних економічних відносин, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.
Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.
Застосовувати сучасні методи моделювання та прогнозування із використанням сучасних цифрових технологій та спеціалізованого програмного забезпечення для наукового обґрунтування та підтвердження / спростування гіпотез.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.
Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими проєктами, які дають можливість розв'язувати комплексні проблеми у сфері міжнародних економічних відносин, створювати нове цілісне знання з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності, забезпечивши реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо результатів проєктів.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	Здатність застосовувати сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та освітній діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретичні та методологічні засади інформаційно-аналітичного забезпечення управлінських рішень

Тема 1 Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень.

Сутність та зміст управлінського рішення. Види управлінських рішень. Принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень. Процедури прийняття управлінських рішень. Етапи технології прийняття управлінських рішень. Врахування ступеню ризику при прийнятті управлінських рішень. Особисті якості керівника при прийнятті управлінських рішень. Потенційні можливості системи управління для вирішення проблеми.

Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень

Елементи інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень. Корпоративна інформаційно-аналітична система. Оперативна аналітична обробка й інтелектуальний аналіз даних. Основні елементи підтримки процесу прийняття управлінських рішень.

Змістовий модуль 2

Інструментарій інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень

Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень

Якісні (експертні) і кількісні (статистичні) методи прогнозування.

Індивідуальні експертні оцінки: метод написання сценаріїв. Правила колективного експертного дослідження. Основні прийоми прогнозування зовнішнього середовища. Метод Дельфі.

Прогнозування за допомогою аналізу часових рядів: рухоме середнє, експоненційне згладжування. Регресійний аналіз. Економетричне моделювання. Спеціальні застереження щодо врахування взаємозв'язків у процесі прогнозування параметрів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.

Методи прогнозування банкрутства підприємства: Z-рахунок Альтмана, коефіцієнт Таффлера, А-рахунок Арженті.

Методика кластерного аналізу. Поняття подібності об'єкта. Метод дендритів.

Матричні інструменти аналізу стратегії підприємства. Матриця BCG. Матриця "продукт-ринок". Матриця "McKinsey". Матриця конкуренції. Матриця Shell-DPM.

Модель ADL (Артур Д. Літл) – зрілість сектора і положення стосовно конкурентів для оцінки стратегічного стану підприємства та вибору стратегічних позиції у привабливих стратегічних зон господарювання (СЗГ).

Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень.

Етапи прийняття стратегічних рішень. Прийняття стратегічних рішень в умовах ризику. Формування стратегічного рішення. Підготовка стратегічних рішень. Реалізація стратегічних рішень. Компромісне управлінське рішення. Вибір альтернативних варіантів стратегічних рішень. Стратегії вибору.

Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті управлінських рішень

Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій в бізнесі. Засоби для обміну інформацією. Інформаційна система менеджменту. Інтернет-ресурси.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних занять / завдань

Назва теми та завдання	Зміст
Тема 1. Практичне заняття. Завдання 1.	Види управлінських рішень. Врахування ступеню ризику при ухваленні управлінських рішень при веденні зовнішньоекономічної діяльності. Особисті якості керівника при ухваленні управлінських рішень при веденні міжнародного бізнесу.
Тема 1. Практичне заняття. Завдання 2.	Оперативна аналітична обробка й інтелектуальний аналіз даних при веденні зовнішньоекономічної діяльності.
Тема 2. Практичне заняття. Завдання 3.	Корпоративна інформаційно-аналітична система в міжнародному бізнесі

Тема 2. Практичне заняття. Завдання 4.	Елементи інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень в міжнародному бізнесі
Тема 2. Практичне заняття. Завдання 5.	Функції інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень в міжнародному бізнесі
Тема 3. Практичне заняття. Завдання 6.	Практичні завдання щодо використання евристичних та статистичних методів прогнозування при веденні зовнішньоекономічної діяльності.
Тема 3. Практичне заняття. Завдання 7.	Використання кластерного аналізу в міжнародних економічних відносинах. Матричні інструменти аналізу стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
Тема 4. Практичне заняття. Завдання 8.	Компромісне управлінське рішення в міжнародному бізнесі
Тема 4. Практичне заняття. Завдання 9.	Вибір серед альтернативних варіантів стратегічних рішень в міжнародному бізнесі
Тема 5. Практичне заняття. Завдання 10.	Інформаційна система менеджменту міжнародного бізнесу

3 Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1 Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень. Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень. Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень. Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті управлінських рішень.	Вивчення лекційного матеріалу з навчальної дисципліни, нормативно-розпорядчих документів та довідкових матеріалів та ознайомлення з аналітичним інструментарієм

Тема 1 Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень. Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень. Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень. Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті управлінських рішень.	Підготовка до практичних занять
Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень. Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень. Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті управлінських рішень.	Написання есе, підготовка до опитування
Тема 1 Теоретичні підходи, принципи розроблення та реалізації системи прийняття управлінських рішень. Тема 2. Склад та задачі інформаційно-аналітичної системи управлінських рішень. Тема 3. Інформаційно-аналітичний інструментарій в прийнятті управлінських рішень. Тема 4. Вибір в системі прийняття стратегічних рішень. Тема 5. Застосування Інтернет-ресурсів та інструментів в прийнятті управлінських рішень.	Підготовка до практичних занять

Кількість годин лекційних та практичних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Теми 1 – 5), міні-лекції (Теми 2), проблемні лекції (Теми 4)).

Наочні (демонстрація (Теми 1 – 5)).

Практичні (практична робота (Теми 1 – 5), семінари (Теми 1), семінари-дискусії (Тема 4).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту), диференційованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: активна робота на парі (12 балів), опитування (8 балів), поточні контрольні роботи (20 балів), домашні завдання (17 балів), творче завдання (16 балів), написання есе (10 балів), колоквіум (17 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Антофій Н.М., Булюк О.В., Фомішин С.В. Міжнародна економіка: Навчальний посібник. – Херсон : Олді-плюс, 2018. – 352 с.

2. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимірова С.В. Міжнародні економічні відносини: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 256 с.
3. Міжнародна економіка : навч. посібник / В. П. Решетило, О. В. Бервено, Г. В. Стадник та ін.; за заг. ред. В. П. Решетило, О. В. Бервено; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ, 2020. 262 с
4. Міжнародні економічні організації: підручник. / Горбач Л. М., Плотніков О. В. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. – 528 с.

Додаткова

5. Білоцерківець В. В., Завгородня О.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю. Ч. 1: Конспект лекцій з дисципліни для студентів. – Дніпро: НМетАУ, 2019. – 49 с.
6. Гурова К. Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти / К. Д. Гурова, К. Д. Ганін ; Харків. торг.-економіч. ін-т Київ. нац. торг.-економіч. ун-ту. – Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2019. – 328 с.
7. Зінчук Т., Горбачева І., Ковальчук О., Куцмус Н., Усюк Т., Пивовар П., Данкевич В., Прокопчук О. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.
8. Іванієнко В. В. Вплив інформаційного розвитку на міжнародний бізнес / В. В. Іванієнко // Моделювання регіональної економіки. - 2019. - Вип. 2(34). – С. 76-84. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23944>
9. Іващенко Г.А. Аналітичне забезпечення ризик-менеджменту в міжнародному бізнес-середовищі / Науковий журнал «Молодий вчений» № 4 (68) квітень 2019 р., с. 482-489
10. Литвиненко А. О. Трансформація світового ринку в умовах глобалізації / А. О. Литвиненко, О. Д. Литвиненко // Міжнародні економічні та суспільні відносини: стан, проблеми, перспективи розвитку : монографія / за ред. Л. М. Савчук, М. В. Корнєєва. – Дніпро: Пороги, 2021. – С. 69-110. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26941>
11. Мішина С. В. Німецький досвід розвитку міжнародного бізнесу та зовнішньоекономічної діяльності: мікро- та макроекономічні аспекти / С. В. Мішина, О. Ю. Мішин // Ефективна економіка. – 2022. - № 9. – URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/547/554>
12. Муренєць І. Г. Управління бізнесом в міжнародному середовищі / І. Г. Муренєць // 2022: Актуальні питання розвитку світової економіки та міжнародного співробітництва: матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. : тези допов. – Харків: ХНУМГ ім.О. М. Бекетова, 2022. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27778>

13. Петряєва З. Ф., Іващенко Г. А. Методичне забезпечення оцінки експортного потенціалу підприємства. Ефективна економіка. 2020. № 1. – С. 55 – 57. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23789>

14. Петряєва З. Ф., Іващенко Г. А., Петряєв О. О. Верифікація градації рівнів фінансово-економічної безпеки підприємств. Науковий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки». – № 5(179). – 2016. - С. 402 – 411. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/11850>

15. A. Adejumobi, M. A. Yunusa, Y. A. Erinola, and K. Abubakar. An efficient logarithmic ratio type estimator of finite population mean under simple random sampling. *International Journal of Engineering and Applied Physics*, 3(2):700–705, 2023. URL: <https://ijeap.org/ijeap/article/view/129>

Інформаційні ресурси в інтернеті

16. Аналіз міжнародних ринків [Електронний ресурс] // ПНС ХНЕУ. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=6857>

17. Бізнес Інформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/tag-biznes>

18. Бюлетень іноземної комерційної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vniki.ru/biki.nsf/all/about.htm

19. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Дисципліна «Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття рішень» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=9522>